

ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНА СКЛАДОВА МЕХАНІЗМУ СТИМУЛЮВАННЯ ІНОЗЕМНОЇ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Розвиток харчової промисловості є важливим пріоритетом національного добробуту нашої країни. Враховуючи, що Україна є одним з ключових лідерів вирощування та експортування зернових культур по всьому світу, сучасна національна стратегія розвитку української промисловості потребує аналізу інвестиційних надходжень в харчову галузь. На сьогодні, через воєнні дії Росії на наших територіях погіршився посівний сезон, унеможлиблюється виробництво зернових культур, соняшника, вирощування тваринництва, що вкрай негативно впливає на світову продовольчу безпеку загалом. За висновками продовольчої та сільськогосподарської організації ООН (FAO) саме зрив озимих та весняних посівів; невелика кількість робочої сили в сільському господарстві через внутрішню та зовнішню міграцію населення; порушення логістичних ланцюгів поставок; пошкодження сільськогосподарських угідь чи обмеження доступу до них внаслідок воєнних дій, особливо в період вегетації прогнозовано дефіцит продовольства в Україні на кінець 2022 року.

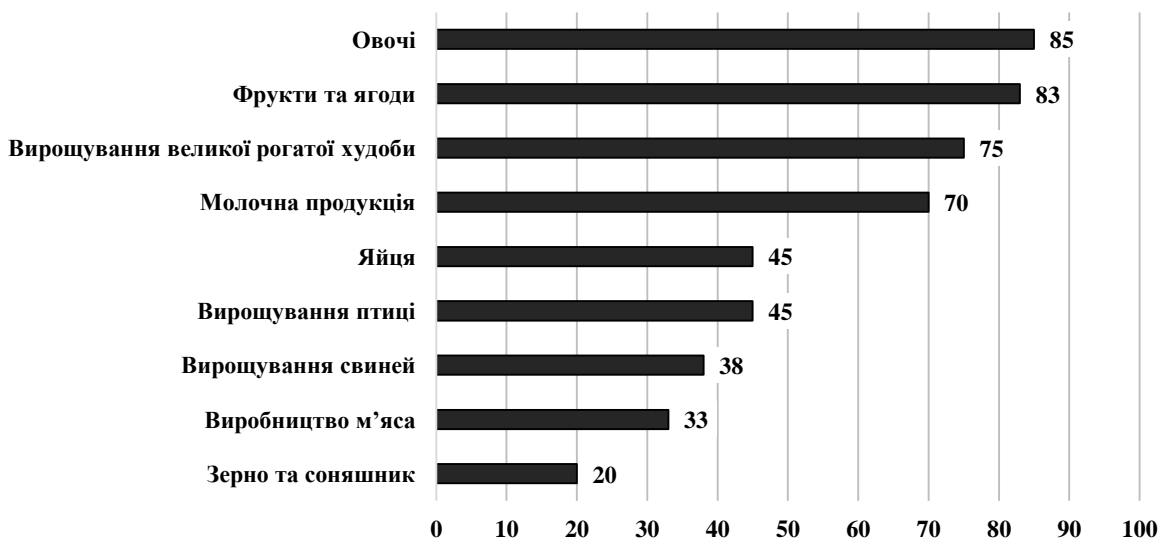

Рис. 1. Прогноз дефіциту продовольства в Україні за даними FAO до кінця 2022 року, % [1].

Аналізуючи опубліковані очікування FAO, виявлено, що найбільше інших постраждали зернові культури та соняшник, виробництво яєць, птиці, свиней та м'яса загалом. Останнє спричинене нестачею кормів та ветеринарної медицини, знищенням транспортної інфраструктури для проведення забою. В областях, де ведуться активні бойові дії, відмінено посівний сезон через фактичну неможливість його проведення. FAO повідомляє, що індекс цін на продукти

харчування на 24,1% вище, ніж рік тому і подібні тенденції спостерігаються по всьому світу. Наразі харчове виробництво розвивається переважно в Західній частині України, також вдалося перевезти деякі виробничі підприємства центрального регіону країни. Але діючі підприємства потребують створення регіональних проектів, залучення фінансової підтримки та якнайшвидших інвестицій по відновленню харчового виробництва.

Як свідчить світова практика, найбільш ефективний напрям капіталовкладень в харчову промисловість – є реконструкція та технічне переоснащення виробництва новітніми технологіями та покращення її ефективності, амортизаційні відрахування на відтворення виробничого потенціалу, банківські та податкові кредити. Це надасть можливість відновити роботу та пришвидшити її в найкоротший термін.

Основними напрямками стимулювання даного процесу є розробка регіональних програм відповідно до розташування діючих виробництв, можливості переміщення інших, розвиток ринку цінних паперів, створення спеціальних (вільних) економічних зон, виключення подвійного оподаткування, надання дипломатичної та адміністративної підтримки з метою реалізації пріоритетних інвестиційних проектів [2].

Взявши до уваги вище сказане, можна виділити дієві механізми стимулювання іноземної інвестиційної діяльності з боку держави в країнах базування іноземних інвестицій. До них відносять: фінансово-кредитне стимулювання, податкове стимулювання та інфраструктурне забезпечення. Конкретний опис механізмів стимулювання та ефективні приклади їх впровадження в зарубіжній практиці зображено в таблиці 1.

Таблиця 1

Механізми стимулювання іноземної інвестиційної діяльності з боку країни їх базування

Механізми	Опис
	Країни з відповідним досвідом
Фінансово-кредитне стимулювання	Безпроцентні кредити, пільгові кредити, інвестиційні гарантії
	Японія надає пільгові кредити малим виробникам, що використовують високопотужні НДДКР в своєму виробництві
Податкове стимулювання	Зниження ставки податку, податкові угоди з іншими країнами, безмитний імпорт обладнання та / або сировини, податкові канікули
	В Китаї створено 5 спеціальних економічних зон, основними податковими пільгами яких є: - корпоративний податок у розмірі 15%; - перевага «2+3 роки», що означає звільнення від податку протягом перших двох років та встановлення ставки податку у розмірі 12,5% протягом наступних трьох років

Інфраструктурне забезпечення	- Надання землі та / або будівель у безкоштовне користування чи за пільговими цінами, субсидії на користування енергією, транспортна інфраструктура належного стану
	- Ірландія таким чином стимулювала розвиток місцевого виробництва в зоні Шеннон, наразі там розташований завод відомих алкогольних напоїв

Джерело: складено автором на основі даних [3].

Одним з перших кроків щодо врегулювання відносин у інвестиційній сфері в Україні стало прийняття Верховною Радою України законів «Про захист іноземних інвестицій на Україні» та «Про інвестиційну діяльність» [4]. Але певні особливості режиму іноземного інвестування на території України встановив Закон «Про режим іноземного інвестування», який врегульовує відносини. Зокрема, щодо державних гарантій захисту іноземних інвестицій, контролю за їх здійсненням, діяльності підприємств з іноземними інвестиціями, розгляду спорів тощо [5]. Окреме місце в системі інвестиційного законодавства, що зокрема стосується харчової промисловості, посідає Закон «Про інститути спільного інвестування (пайові та інвестиційні фонди)», який визначає правові та організаційні основи створення, діяльності та відповідальності суб'єктів спільного інвестування, особливості управління їх активами тощо [6].

Варто зауважити, що значну частину національного законодавства становлять міжнародні правові акти, учасником яких є Україна: багатосторонні міжнародні угоди, конвенції, що спрямовані на захист іноземних інвестицій, до них, зокрема, належить Конвенція про порядок вирішення інвестиційних спорів між державами та іноземними особами.

Отже, інвестиції у відновлення харчової промисловості України можуть відіграти ключову роль у припиненні розповсюдження продовольчої кризи, яка матиме безповоротно негативний ефект на соціально-економічний добробут не лише України, як однієї з лідерів країн-експортерів зернових та олійних культур, але й усього населення світу.

Література:

1. FAO. Ukraine. Note on the impact of the war on food security in Ukraine. 25 March 2022 : веб-сайт. URL: <https://www.fao.org/3/cb9171en/cb9171en.pdf> (дата звернення: 16.10.2022)
2. Товста Т. Л. Інвестиційний фактор розвитку харчової промисловості України. Інвестиції. Практика та досвід. Вип. №2. 2009 : веб-сайт. URL: http://www.investplan.com.ua/pdf/2_2009/7.pdf (дата звернення: 17.10.2022)
3. Федорчук О С., Сторожук О. В. Практика використання інструментів стимулювання прямих іноземних інвестицій зарубіжними країнами. *Вісник Мукачівського державного університету. Серія: Світове господарство і міжнародні економічні відносини*. Вип. 9. 2017 : веб-сайт. URL: https://economyandsociety.in.ua/journals/9_ukr/20.pdf (дата звернення: 17.10.2022)

4. Верховна Рада України. Закон «Про захист іноземних інвестицій на Україні» від 05.10.1991 р. : веб-сайт. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/1540%D0%B0-12> (дата звернення: 17.10.2022)

5. Верховна Рада України. Закон «Про інвестиційну діяльність» від 10.12.2021 р. : веб-сайт. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/1560-12> (дата звернення: 17.10.2022)

6. Верховна Рада України. Закон «Про підготовку та реалізацію інвестиційних проєктів за принципом «єдиного вікна» від 13.02.2021 р. : веб-сайт. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/2623-17> (дата звернення: 18.10.2022)